

M 1533-25

Yttrande på OX2s bemötande av vår överklagan av MMD domslut, TR M 2026-24

Ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till solenergianläggning på fastigheten Vapnö 6:2 i Halmstads kommun (Skedala solenergianläggning)

Naturskyddsföreningen Halland och Halmstad vill bemöta OX2s påståenden enligt deras punkter enligt följande.

C.2 Förenlighet med 3 kap 4 § MB

Pkt 26: OX2 anser

- a) Det väsentliga samhällsintresset av att bygga ut produktionen av förnybar el får ur allmän synpunkt anses gå före intresset av att bevara den aktuella jordbruksmarken under den tid som anläggningen är i drift. I förevarande fall uppgår den uppskattade årliga elproduktionen från anläggningen till cirka 29 GWh.
- b) Samtidigt utgör den ianspråktaga jordbruksmarken endast 0,03 procent av den totala jordbruksarealen i hela Halland och har klass 5, vilket indikerar låg avkastning.

Naturskyddsföreningen anser:

A

Vi kan inte se att det finns ett väsentligt samhällsintresse av att producera 29 GWh el där det mesta produceras mitt på dagen och med en stor övervikt på sommaren, tidpunkter där vi redan har överproduktion och minuspriser i elområde 4. Företaget nämner nu att de ev. skall bygga batterilager men dessa klarar bara korttidslagring. För långtidslagring krävs storskaliga pumpkraftverk eller tillverkning av H2 eller annat elbränsle, men detta ingår inte i ansökan.

B

Det är inte korrekt att klass 5 indikerar låg avkastning. Från ett nationellt perspektiv är klass tre och fyra de arealmässigt största kategorierna enligt denna klassificering, och skyddet av resursen jordbruksmark utgår från en nationell angelägenhet om att skydda jordbruksmark för landets livsmedelsförsörjning. Därför är det inte intressant att relatera den ianspråktaga arealen i relation till Hallands jordbruksareal.

I ett nationellt perspektiv är ökad livsmedelsproduktion ett mycket högt prioriterat samhällsintresse, eftersom livsmedelsimporten är betydande och självförsörjningen behöver öka. Det rådande omvärldsläget ställer krav på bättre livsmedelsberedskap vilket har utretts i en offentlig utredning som föreslår ökat skydd för jordbruksmark. Se till exempel SOU 2024:8 sidan 219 och framåt, där utredningen bland annat problematiserar att mest

Naturskyddsföreningen Halland

exploatering på jordbruksmark sker just i områden med högavkastande jordar, bland annat Halland (sidan 220).

Jordbruksverket har nyligen föreslagit kvantitativa mål för stärkt försörjningsgrad till år 2035 och bedömer att det behövs 340 000 hektar ytterligare jordbruksmark (Jordbruksverket rapport 25:10)

Naturskyddsföreningen vill här poängtera att den politiska omvärldssituationen medfört att beredskapsfrågorna fått en alltmer framskjuten plats i bedömningen av jordbruksmarkens värde.

Pkt 27: I sammanhanget vill OX2 även framhålla att ett väl underbyggt och motiverat ställningstagande av länsstyrelsen enligt praxis bör tillmätas särskild vikt vid bedömningen enligt 3 kap. 1 § miljöbalken av vilket samhällsintresse (livsmedels- eller elförsörjning) som ska ges företräde. Länsstyrelsen har tillstyrkt ansökan och har inte i någon instans framfört några invändningar avseende verksamhetens lokalisering eller den genomförda lokaliseringstudien.

Naturskyddsföreningen anser:

Det stämmer att Länsstyrelsen ska göra denna avvägning i sin motivering av yttrande och beslut i ärendet, men detta ställningstagande saknas och Lst som myndighet har därmed brutit i sin motiveringskyldighet. Men denna försummelse från Lst sida kan inte användas som ett argument för att tillåta lokaliseringen av Skedala-anläggningen på brukningsvärd jordbruksmark.

Jämför MÖD M 13461-22 och M 6624-23 där MÖD finner att utredningen inte har gett stöd för att elproduktion ska ges företräde före livsmedelsproduktion på brukningsvärd jordbruksmark. I den första har Länsstyrelsen haft goda motiv för sitt avslag och i den andra hade länsstyrelsen inte lämnat skäl för sitt ställningstagande.

MÖD M 5118-24, Domen visar att jordbruksmark kan tas i anspråk för solcellsanläggningar, men understryker vikten av en noggrann lokaliseringstudie och en avvägning där regionala behov och den specifika markens faktiska förutsättningar ges stor betydelse.

Ur domslutet

” Av 3 kap. 1 § miljöbalken framgår att markområden ska användas för det eller de ändamål som de är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Det innebär att en avvägning behöver göras mellan intresset av att bevara marken för jordbruk och intresset av att använda den för det sökta ändamålet. Så länge samhällsintresset av det behov som ska tillgodoses genom den ändrade markanvändningen inte överväger samhällsintresset av att bevara jordbruksmarken får behovet av den alternativa markanvändningen, från allmän synpunkt, normalt anses kunna tillgodoses tillfredställande på annat sätt. Eftersom såväl livsmedels- som elförsörjningen i första hand får anses vara nationella angelägenheter får länsstyrelserna anses ha en central roll vid bedömningen, särskilt som förutsättningarna för de olika samhällsintressena skiljer sig åt mellan regionerna. Ett väl underbyggt och motiverat ställningstagande av länsstyrelsen bör därför tillmätas särskild vikt vid bedömningen av vilket samhällsintresse som bör ges företräde. ”

Pkt 28 Sammanfattning av Lokalisering

Naturskyddsföreningen anser:

Varken Länsstyrelsen eller sökande OX2 kan visa att jordbruksmark verkligen behöver tas i anspråk och de kan inte heller visa att den tänkta tillförda energin behövs. Inget resonemang finns i beslutet kring fördelar och nackdelar i den tillståndsgivna solcellsanläggningen jämfört med ett noll-alternativ.

Valt område för solcellspark är på god jordbruksmark med stora åkrar, god arrondering, mark som lämpar sig väl för fortsatt livsmedelsproduktion.

I Halmstads kommun finns redan ianspråktaga markytor, hustak, industritak, parkeringsplatser mm. som bättre kunde utnyttjas för soletproduktion än produktiv jordbruksmark. Bara för att OX2 har som affärsidé att bygga stora solcellsanläggningar innebär det inte per automatik att detta är den ur samhällets intresse bästa lösningen för att producera mer fossilfri el.

Då vi vet att inom Halmstads kommun planeras det för solcellsparker på totalt över 600 ha åkermark vilket är ca 1,5% av jordbruksmarken i kommunen så är det märkligt att Länsstyrelsen inte gör någon samlad bedömning. Vi saknar Länsstyrelsens samlade analys.

Vi anser vidare att det inte är rimligt att en anläggning kan godtas bara för att sökanden inte hittar alternativa placeringar på annan mark än jordbruksmark.

Vi anser att elförsörjning och produktion av grön el i största allmänhet är ett väsentligt samhällsintresse. Däremot är inte en enskild solcellsanläggning per automatik ett sådant intresse.

Pkt 84 Tillståndstid

Naturskyddsföreningen anser: Tillståndstiden bör vara 30 år. Vi hänvisar till MÖD M 5118-24

C.11 Val av teknisk lösning

Pkt 93 - 96 Bästa möjliga teknik för hushållning med resurser

Pkt 94: OX2 vidhåller att den valda tekniska lösningen med fasta solpaneler riktade mot söder uppfyller kraven på bästa möjliga teknik och att verksamheten är förenlig med miljöbalkens bestämmelser om hushållning av mark och bevarandet av brukningsvärd jordbruksmark (se även avsnitt C.2 ovan)

Naturskyddsföreningen anser

Valt system med fasta solcellspaneler riktade mot söder ger mest infångad energi men om den inte kan lagras till en tidpunkt då den behövs har samhället ingen nytta av den. Att av ekonomiska skäl hävda att detta är den bästa lösningen stämmer inte då kostnader för lagring och reglering av energin hamnar på elnätsbolaget och i slutändan på samhället.

I dag används vattenkraften för reglering men denna snabbreglering från noll- till maxtappning i våra kraftverk innebär stora skador på djur och växtliv i våra vattendrag. Och stor sådan regler-effekt finns i dag bara utanför elområde 4.

Naturskyddsföreningen Halland

Batterilagring fungerar för korttidslagring, några timmar, den är dyr och kräver stora resurser i form av sällsynta jordartsmetaller. Så även här är frågan om vilka resurser man väger in vid bedömningen av hushållning med resurser. Vi anser att alla resurser för att kunna nyttja denna energi måste räknas med.

Pkt 95: Bolaget vill inledningsvis påpeka att bolagets avsikt är att fortsatt nyttja marken inom verksamhetsområdet för både elproduktion i solenergianläggningen och en anpassad jordbruksdrift i form av exempelvis bete, slätter eller anpassad odling. OX2 menar därför att den planerade solenergianläggningen per definition utgör ett agrovoltaiskt system. Ett system med glesare och vertikalt monterade solpaneler, såsom Naturskyddsföreningarna sannolikt åsyftar, har dock inte ansetts tekniskt eller ekonomiskt försvarbart för att uppnå syftet med den planerade verksamheten. Inom ramen för sökt verksamhet finns emellertid möjlighet att göra vissa anpassningar i syfte att underlätta för en anpassad jordbruksdrift, såsom att anpassa raderna av solpaneler samt bordens längd, se avsnitt 4.1.3 i MKB:n.

Naturskyddsföreningen anser:

Traditionella solcellsanläggningar optimerar elproduktionen vilket innebär litet utrymme mellan panelraderna, Enligt Jordbruksverket ska traditionella anläggningar inte kategoriseras som agrivoltaiska system och konstaterar att konceptet i vissa fall används som en förevändning för att försöka få ett tillstånd för traditionella solcellsanläggningar på jordbruksmark (*ref: Jordbruksverket 2025. Stärkt skydd av jordbruksmark samt solelsproduktion i den gemensamma jordbrukspolitiken. Redovisning av ett regeringsuppdrag*). Enligt domar i Mark- och miljööverdomstolen innebär etablering av en solcellsanläggning på jordbruksmark en förändrad markanvändning även om en viss odling kan kunna ske på marken (M 15064-21; M 1026-22; M 13461-22).

Panelerna (i Skedala-anläggningen) kommer att installeras tätt och stora delar av markytan i anläggningen kommer att skuggas. Detta innebär att det inte kommer att kunna bedrivas någon rationell växtodling inom verksamhetsområdet och att biomassaproduktionen reduceras väsentligt. Bolagets utredning ger inte stöd för annat än att markens rationella användbarhet för livsmedelsproduktion skulle begränsas påtagligt om anläggningen lokaliseras på platsen (jämför M-13461).

Naturskyddsföreningen förespråkar agrovoltariska system för solceller med odling mellan eller under solceller där man fortfarande kan ha ca 80 % av jordbruksmarken odlingsbar samtidigt som man har en bra elproduktion.

Agrovoltariska system är lagkrav i flera europeiska länder i dag.

Vi hänvisar till de fullskaleprojekt som skett med Energimyndighetens försorg, som utvärderades genom en rapport 2023 ([bilaga 1](#)).

C.12 Behov av utökad elproduktion

Pkt 98: OX2 delar inte uppfattningen att det saknas behov av att utöka elproduktionen inom det aktuella området och i Sverige i stort. Bolaget vill inledningsvis framhålla att Mark- och miljööverdomstolen i ett antal avgöranden har konstaterat att utbyggnad av produktionen av förnybar energi genom solenergianläggningar utgör ett väsentligt samhällsintresse.15 I

Naturskyddsföreningen Halland

förevarande fall bör det särskilt beaktas att den aktuella solenergianläggningen planeras inom elområde 4, vilket är ett av de områden i Sverige där elbehovet är som störst. För att tillgodose det ökande elbehovet krävs en betydande utbyggnad av elproduktionen genom flera olika kraftslag, däribland storskaliga solenergianläggningar. Att flera tillståndsprocesser för solenergianläggningar pågår inom Halmstads kommun innebär således inte att behovet är mättat, framför allt eftersom processerna ännu inte är avslutade.

Naturskyddsföreningen anser:

Vi måste skilja på begreppen, elproduktion under hela året och den effekt som kan levereras när det finns behov. Effektbrist finns morgon (kl 5-9) och kväll (kl 17-20) i elområde 4 i dag. Sverige har elöverskott och exporterar el och vår elanvändning har varit oförändrad eller svagt minskande sen 1990. Se även våra synpunkter i punkt 26a.

Hade företaget valt en annan teknisk lösning med rörliga solceller kan man uppnå större effekt på morgon och kväll, och få mindre effekt på dagen. Även vertikala dubbelsidiga solceller som används i agrovoltariska anläggningar ger mest effekt då behovet är som störst. Så sökt tillstånd med fasta solceller mot söder kommer inte tillföra effekt när den behövs och därför har anläggningen inget samhällsintresse.

Pkt 100 Såvitt gäller invändningen att solenergianläggningen främst kommer att producera el under dygnets timmar när behovet är mindre och elpriset därmed lägre rör snarare den ekonomiska risk som OX2 tar genom att låta uppföra solenergianläggningen, vilket inte är en fråga för Mark- och miljööverdomstolen att ta ställning till.

Avseende frågan om lagring av den el som solenergianläggningen producerar vill OX2 även framhålla att det finns lösningar för detta som är under utveckling, och att möjligheten att lagra el är något som OX2 undersöker i förhållande till flera av bolagets projekt, inklusive Skedala. För det fall att det skulle bli aktuellt att uppföra en anläggning för lagring av den el som Skedala solenergianläggning producerar kommer en sådan anläggning att prövas separat i ett senare skede.

Naturskyddsföreningen anser:

För att den beskrivna solcellsparken skall bli nyttig ur ett samhällsperspektiv måste energin kunna korttidslagras i batterier, värmelager eller liknade mellan dag och natt. Sveriges i dag största batteripark är på 70 MWh, men den klarar ändå bara lagra den energi som kan produceras på dryg två timmar från solcellsparken i Skedala.

Att omvandla överskottsel till någon form av till flytande bränsle innebär ca 70 % energiförluster och förutsätter låga elpriser för att vara lönsamt. Så fort man behöver nyttja regionalnätet för överföring av el, tillkommer överföringskostnader. Detta innebär att denna produktion måste göras inom anläggningen.

I yttrandet har bolaget reducerat denna fråga till en fråga om elpris, vilket man menar "inte är en fråga för Mark- och miljööverdomstolen". Föreningen anför att det centrala i resonemanget är om det är visat om projektet verkligen kommer att tillföra effekt under tidsperioder som effekten verkligen behövs, eftersom det endast är då elproduktion har ett samhällsintresse.

Här vill föreningen påminna om vad Mark- och miljööverdomstolen uttalat i MÖD 2024:12 om att det är bolaget som måste visa samhällsnyttan. I detta mål (som även det rörde

Naturskyddsföreningen Halland

solcellsanläggningar på jordbruksmark i elområde SE4) ansåg domstolen att ”det inte kan uteslutas att behovet av elproduktion inom området skulle kunna tillgodoses på andra sätt och genom andra energislag, t.ex. vindkraft.

C.13

I sökandes beskrivning står att marken under solcellspaneler skall sås in med ängsfrön och slås, och bli en blomsteräng.

Pkt 105: Inte heller för det fall att marken inom verksamhetsområdet används för annan typ av anpassad jordbruksdrift (såsom tex. odling av vall eller andra grödor) kommer OX2 att genomföra några anpassningar av jorden. Istället kommer valet av grödor att anpassas utifrån markens egenskaper och de generella förutsättningarna på platsen. Sammantaget bedöms det inte finnas några hinder mot att återställa marken till brukningsvärd jordbruksmark efter avveckling av solenergianläggningen.

Kompletterat med pkt 36 Brand

Därutöver kommer undervegetationen i anläggningen regelbundet underhållas och hållas nere. och pkt 58 Naturmiljö.

Etableringen av ny växtlighet i form av ängslika gräsmarker under och mellan solpanelerna bidra till att öka områdets artrikedom, vilket kan ha en positiv inverkan på naturreservatet.

Naturskyddsföreningen anser:

Om valet av grödor skall anpassas efter markens egenskaper så kommer detta inte bli en ängslik gräsmark. Detta är bara en dröm, då ängsskötsel är något som Naturskyddsföreningen gör på många platser. En äng är en näringsfattig växtmiljö som uppstår efter lång tid av utarmning. Den kräver mycket skötsel i form av slåtter och sedan efterbete.

På bördig jordbruksmark kommer bara högt gräs och så småningom sly att växa. Här kan möjligen får beta eller gräset slås som foder. Men här finns inga förutsättningar att uppnå det som beskrivs i ansökan. Möjligen kan en betesvall skapas. Men värdet av den produktionen kommer bli mycket lågt.

Vi anser att på bördig åkermark skall livsmedel produceras. Under 2025 har storskalig produktion av fodermajs skett på dessa arealer.

Fodermajs är en arealsmässigt växande och viktig fodergröda för mjölk- och nötköttsproduktion i södra Sverige. Jordbruksverket föreslår mål för ökad försörjningsgrad för mejeriprodukter och nötkött till år 2035 vilket kräver ökade arealer för foderproduktion (*Jordbruksverket Rapport 25:10*).

Pkt 108: OX2 anser sammantaget att klagandena inte har anfört några skäl som ger stöd för yrkandena om att tillståndet ska upphävas. Lokaliseringen är lämplig och förenlig med miljöbalkens allmänna hänsynsregler och hushållningsbestämmelser. Verksamhetens lokalisering och miljökonsekvenser har utretts och redovisats i erforderlig omfattning, och erforderlig hänsyn har tagits till verksamhetens påverkan på människor och miljö. Solenergianläggningen är därmed att anse som tillåtlig.

Naturskyddsföreningen Halland

Naturskyddsföreningen anser

OX2 har inte kunnat visa att solcellsanläggningen kommer bidra med ökad eleffekt när den efterfrågas av samhället.

OX2 har inte kunnat väga värdet av elproduktion mot värdet av livsmedelsproduktion.

Naturskyddsförening anser att anläggningen skall förbjudas med hänvisning till hushållning av resurser enligt 3 kap. 1 § miljöbalken.

Att ett enskilt bolags önskan att bygga en storskalig solcellsanläggning tillsammans med en markägares intresse att arrendera ut mark, inte skall per automatik innebära att jordbruksmark kan utnyttjas.

Alternativ placering har inte utretts tillräckligt och att det redan finns tillräckligt med tak, parkeringsplatser och annan redan ianspråktagen mark som räcker till för de behov vi har för solcellsanläggningar i dag, de skall användas i först hand.

I dag finns redan solcellsanläggningar på fabrikstak som inte får leverera ut ström på Eons lokal- och regionalnät, beroende av kapacitetsbrist i ledningsnätet och brist på reglerkapacitet.

Vi yrkar

- I första hand, att MMD dom om tillstånd skall avslås i sin helhet, och därmed också att Länsstyrelsens tillstånd inte gäller.
- I andra hand att ärendet återremitteras till Länsstyrelsen för att utreda hur de väsentliga samhällsintressena elproduktion och livsmedelsproduktion skall vägas mot varandra och om föreslagen solcellspark löser dagens effektbrist i elsystemet.
- I tredje hand, att MMD dom att tillståndet för 45 år avslås och ersätts med Länsstyrelsens ursprungliga med 30 års tillstånd.

Domstolen måste bedöma i frågan vilken är bästa hushållningen av våra ändliga resurser.

Hallands Naturskyddsförening

Ordf. Anders Tullander anders@tullander.se 0703740014 Tovhultsvägen 5, 31434 Landeryd

Halmstads Naturskyddsförening

Ordf. Isak Domeij Hilliges isakhilliges@msn.com